

ИСКРИЦА

„Добърто имашъ искрица съзнание, чуй

Урежда редакционенъ комитетъ.

П. Яворовъ.

„ИСКРИЦА“ излиза на 20 число всеки мѣсецъ
Годишниятъ абонаментъ: { за България 2 лева;
 { за странство 5 лева.
ВИНАГИ ПРЕДПЛАТЕНИ.

Пари и всичко що се отнася до администрацията на
„Искрица“ се адресира до Г. Цаневъ ул. „Владиславъ“ № 35.
Писма и статии се адресиратъ до Редакцията на
сп. „Искрица“ — Варна.
Неплатени писма не се приематъ — Ръкописи не се връщатъ.

Г-ца *Анка А. Дойчева*

учителка

и

Г-нъ *Павелъ С. Мишковъ*

Евангелски пастиръ

сгодени.

Пловдивъ-София.

1912.

Хасково-Варна.

На

Тжата не е ли най сладката пѣсенъ?
И тѣрненъ не бѣ ли най-святъ вѣнецъ?
Не искай да бжде живота ти мѣсенъ: —
Кѣмъ щастieto пжтъ е пжтъ небесенъ,
А той е и стрѣменъ и мжченъ п тѣсенъ . . .

Великия день.

Лили.

Ще грѣмнатъ пакъ всички църковни камбани;
Ще екне земята отъ старата въсь:
„Възкрѣсна! Възкрѣсна!“ и въ църква събрани
Единъ други ще кажемъ: „Великъ день е днесъ!“

Защо е великъ день? Христосъ ли възкрѣсна?
Да бѣше възкрѣсналъ камшикъ би изплѣлъ,
Въвъ храма би влѣзълъ и както разпрѣсна
Ония евреи и насъ би помѣлъ! . . .

Не е Той възкрѣсналъ. Дълбоко заровенъ
Въ сърдцата човѣшки погребенъ е Той;
Не ще Го събуди ни звѣна църковенъ,
Ни нашитѣ молитви, ни нашия вой!

Дълбоко заровенъ почива, Той чака
Да дойде отъ Бога деня отрѣденъ,
Когато ония що горко оплака,
Ще бждатъ готови за живия день.

Когато познаятъ че всички сж равни,
Че всички сж чада на Бога Отца;
Когато настанатъ годинитѣ славни
На Божието царство въвъ всички сърдца.

Тогазъ ще възкрѣсне-възкрѣсне въвъ слава;
Тогазъ ще бжде грѣхѣтъ побѣденъ
Земята ще стане небесна дѣржава
Тогазъ ще настане Великия День!

ХРИСТОСЪ ВЪСКРЕСЕ!

Има една мистична картина отъ блѣжителя художникъ Котрабински „Събранитѣ съззи“.

Всичко живо почива... Самата природа е потайла своето дишане... Всичко е покрито съ таинствения мракъ на нощта. Въ въздушното пространство ангели носятъ съдъ съ човѣшки съззи. Тѣ отиватъ прѣдъ Бога и му казватъ: „Господи! Ето съззитѣ на бѣднитѣ, които сж обиждани отъ богатитѣ, ето съззитѣ на невиното момиче, оскърбено отъ развратника, ето съззитѣ на клѣтата вдовица осмивана и подигравана отъ уличнитѣ похотници; ето съззитѣ на мѣничкото дѣтенце, което живѣе отъ денѣтъ на рождението си въ ужасни мѣки... Приложи, Господи върху всичко това своя *справедливъ* съдъ“... небето се покрива съ безброй звѣзди... нощния мракъ постепенно чезне... зачува се камбаненъ звукъ... Той ни възвѣстява възкресението на Христа... Радостни, побѣдни пѣсни се издигатъ къмъ висинитѣ и отъ всѣкъждѣ долита „Христосъ възкресе!“

Всичко се радва... Всичко получава значение и смисълъ. Съззитѣ и страданията прѣставатъ, сърдцата почватъ да туптятъ и огасналата вѣра на ново оживѣва.

О, каква сила, криятъ въ себе си тия камбанни звукове... Въ тия звукове болната душа намира утѣха, измъчения умъ надежда. Дано този камбаненъ звѣнъ се продължи вѣчно.

Въ тъмната полунощъ нѣкой клѣтникъ обиденъ и оскърбенъ търси съ затаена злоба своя обидникъ... Въ момента, когато той го срѣща и вдига ръка да му нанесе смъртенъ ударъ, чува камбанния звѣнъ и дочува ехото на великденската пѣсенъ. Ржката замръзва. Сърдцето почва да тупти силно и се изпълва съ любовъ... Камбанния звѣнъ шепне на оскърбения, че отмъщението е свойствено на ветхозавѣтния човѣкъ, че на християнина е свойствена само любовъ и прощаване...

Камбанния звѣнъ достига и до слуха на жителитѣ отъ „мъртвия градъ“. Сърдцето на прѣстѣпницитѣ се стоплюватъ отъ божествената пѣсенъ... Христосъ и за тѣхъ е възкрѣсналъ... Тѣ възкрѣсватъ духовно. Тѣхнитѣ сърдца ставатъ наново обиталища на Бога. О, ако тѣ бѣха чули великденския камбаненъ звѣнъ въ момента, когато сж извършвали прѣстѣпление — тѣхната

ръка би се сирѣла... Но нѣмало тогава камбанно ехо, нѣмало Богъ, нѣмало съвѣсть...

Измъчения отъ черенъ трудъ работникъ се връща късно въ ржка само съ два лева — дневна заплата. Дѣчица го заобикалятъ и го питатъ що имъ носи за утрѣшния великъ день... Бѣдния баща ги гледа... Съззи потичатъ по неговитѣ изгорѣли бузи... Той стиска двата лева въ своята ржка... Тежка въздишка го задушава... Той се готви да прокълне всичко небесно и се рѣшава да повика смъртта на помощ... Но въ тоя мигъ долита до него великденския камбаненъ звѣнъ... Той се събужда... Мѣкитѣ, страданията полека лека, като облаци димъ се разсѣватъ... Лицето се проявява, става свѣтло, съззитѣ се спиратъ... Той прѣгръща своитѣ дѣчица и горещо ги цѣлува като имъ казва: „Христосъ възкресе“...

Работникътъ добива сила, бодростъ... Той е готовъ да се бори съ природнитѣ стихии и човѣшки злоби въ тоя животъ... Съ своята великденска пѣсенъ той внася животъ въ своето сѣмейство дѣто прѣди секунда царуваше отчаянието и теготата. Камбанния звѣнъ запалилъ божествения свѣтилникъ у бѣдника и му казва, че пѣтя на скръбта води къмъ възкрѣсение, че при Христа иматъ достѣпъ ония, които сж яли своя хлѣбъ умокренъ съ съззи...

Въ великолѣпнитѣ къщи, при свѣтлината на полюлитѣ се лѣе шампанско... Това сж хората на веселбитѣ, които не знаятъ що е страдание, които живѣятъ въ вѣчна пролѣтъ... Окичени, натруфени, тѣ чакатъ великденския камбаненъ звѣнъ... Но не се чува той... Христосъ възкрѣсналъ, радостната пѣсенъ е изпѣта, а тукъ глухо... Срѣдъ общия хохотъ настава мъртва тишина и мракъ. Въ тазъ минута влиза слугинята и възвѣстява на своитѣ богати господари за възкрѣсването на Христа. Става пакъ свѣтло... Камбанното ехо се чува... Христосъ възкрѣсналъ и за тия чада на веселието, но чрѣзъ бѣдността...

Полунощъ е... Всѣки бърза къмъ църквата... Златни кандила блѣщукатъ прѣдъ Божииѣ угодници. Свещеницитѣ и владиката сж облѣчени въ най разкошни дрехи... Наближава часътъ да се оповѣсти възкрѣсването на Христа. Богомолцитѣ съ трѣпетъ очакватъ да се занаятъ

свѣщитѣ. На огънъ не слиза нито върху свещитѣ на прѣдставителитѣ на Христа, нито на богатитѣ, нито на ученитѣ... Въ сърдцата на тия хора нѣма божественъ пламѣкъ... Въ крайния жгълъ на храма се свилъ дрипавъ овчаръ. Той оставилъ своето стадо, да влѣзе въ божията църква поне веднажъ на годината и то на великъ-денъ... Бѣденъ е той и отъ срамъ се гупи по крайщата на храма. Въ ржката си държи свѣщъ за нѣколко стотинки... И за чудо *първа* се запали неговата свѣщица... Пониса се пламѣкъ изъ цѣлата божия църква... Хорътъ запѣва: „Христосъ Ёзкресе“, а камбанитѣ разнасятъ далечъ вѣстѣта за възкресението на Христа...

Христосъ възкресе, драги читатели.

Това ехо ни зове къмъ *духовно* възкресяване. Възкресение е нужно тукъ на земята. Днесъ свѣта е пълненъ съ правствени мъртавци, защото прѣнася възкресението слѣдъ смъртъта на другия вѣкъ... Възкресението е нужно за тоя животъ... Когато възкрѣнатъ нашитѣ духове — тогава ще чакаме истински богочовѣшки животъ...

Сѣщия този художникъ Котрабински има друга една картина.

Това е утрената зора, Аврора, прѣкрасенъ младежъ съ факелъ носи зората къмъ небесата.. Тя е обиколена отъ гълъби и амури. Долу по земята се сипятъ цвѣтя, радостни амури хвърлятъ своитѣ стрѣли, гълъбитѣ хвъркатъ съ радостна вѣстъ къмъ земята. Нощта се свърши, изгрѣва радостно утро.

Да живѣе свѣтлината, да живѣе слънцето!...

Да се слави името на Христа!

Христосъ ѿзкресе!

Правдолюбозъ.

Графъ Левъ Толстой.

Нечестнието на Войната.

Какъ могатъ просветени хора да проповѣдватъ война, да е подкрѣпятъ, да ѝ съизволяватъ, и, най-лошото отъ всичко друго, сами да насърчаватъ други да отиватъ да убиватъ братята си? Тѣзи просветени хора не могатъ да понижаватъ, азъ не казвамъ християнския законъ, ако считатъ себе си християни, особно като се знае, че всичко което е било писано е било писано за жестокостта, злотворността и за нечестнието на война-

та. Такива се считатъ за просветени защото знаятъ всичко това. Повечето отъ тѣхъ сж говорили и писали за това.

Да не споменувамъ Хагската Конференция, която е възвеличена отъ цѣлия свѣтъ, нито всичкитѣ книги, брошури, статии въ вѣстниците и казанитѣ рѣчи, които демонстриратъ възможността за разрѣшенето на международнитѣ недоразумѣния чрѣзъ международенъ арбитражъ — никой просвѣтенъ човѣкъ не може да подкрѣпи знането, че универсалната компетинция въ въоръжени държави трѣбва да свърши съ войни, или въ общо банкрутство, или съ едното или другото. Тѣ не могатъ да не знаятъ, че освѣтъ безчувственото и безцѣлно изживене на милиарди рубли, т. е. на човѣшкия трудъ чрѣзъ врѣмето за приготвление за война и врѣмето на самата война, милиони отъ най-енергичнитѣ и силни хора погиватъ чрѣзъ това врѣме, което е най-добро за ползотворна дѣйностъ. Чрѣзъ миналия вѣкъ войнитѣ сж погубили 14.000.000 мѣже. Просветения, знае че случайтѣ за война сж всѣкога такива, че тѣ не заслужаватъ нито една човѣшка жертва, нито една стотна частъ отъ това което се харчи въ войнитѣ. Въ войната за освобождението на негритѣ е похарчено много повече отъ това, съ което тѣ можеха да бждатъ изкупени отъ това робство.

Противно на Христианството.

Асирийци, Римляни и Гърци можеха да бждатъ убѣдени, че въ убийството тѣ дѣйствуватъ не само въ съгласие на тѣхната свѣсть, но че, даже, правятъ едно право дѣло. Но, дали го искаме или не, ний сме християни, и неврѣди колко много е изкривено христианството, негова общъ духъ не може осѣнъ да възвиши до едно по-високо поле за размисплене дѣто не можемъ за дълго да се въздържае отъ чувството на нашето цѣло същество противъ безчувствието и жестокостта на войната, защото ти всецѣло се противи на всичко което е добро и право. Прочее, ний не можеме да правимъ, което тѣ правятъ съ увѣрение, твърдостъ, безъ усѣщане, че сме убийци, които първо сж убили своето чувство въ дълбината на своята душа, и безъ виновностъ за извършеното дѣяне, безъ да можемъ да различимъ съвършено страшнитѣ му слѣди. Всичкитѣ не-естествени; трѣскави, главо болни и глунави възбуждания, които въ врѣмето на войната повдигатъ пищожния високо въ обществото, сж само симптоми, съ които се признава прѣстѣпността на извършеното дѣло.

Попитайте войника, уединения, капрала и незаинтересования офицеръ, който се готви да убива хора, които не познава, въ начало той ще се чуди на вашето запитване. Той е войникъ, той е далъ клѣтва, затова неговъ дългъ е да изпълнява заповѣдитѣ на неговитѣ командири. Ако му кажешъ, че войната — т. е. убиването на хора — не е съгласно съ заповѣдта „Не убивай“, той ще отговори: „Нищо, защото азъ се бия за Царя и за православната вѣра“. Единъжъ единъ войникъ ми отговори: „Нищо, защото азъ се бия за това, което е свещено“. „Какво означаващъ съ това?“ азъ го попитахъ. „О, за знамето!“ каза той. Ако се постараете да обясните на такъвъ войникъ, че Божията заповѣдъ е по-важна, не само отъ знамето, но и отъ всѣко друго нѣщо въ свѣтътъ, той ще замълчи, или ще се разгнѣви и ще те обади на властитѣ.

Оправдане на войната.

Попитайте нѣкой офицеръ или генералъ, защо отива на война? Той ще ви отговори, че е воененъ човѣкъ и че милитаризма е необходимъ за защита на отечеството. Че убийството е несъобразно съ духътъ на християнския законъ а това не го смущава, тъй като той не вѣрва въ него, или ако вѣрва той търси оправдание не въ самия законъ, въ неговото изяснение. Но, надъ всичко, подобно на войника, ако го запитате лично, той какво ще прави, той изпѣква отечественитѣ интереси, и ще каже: „Въ настоящия моментъ, когато отечеството е въ опасност, нѣкой трѣбва да работи за него“.

Попитайте дипломатитѣ, които чрѣзъ тѣхнитѣ измами, приготвяватъ войнитѣ, тѣ какво ще правятъ? Тѣ ще ви кажатъ, че прѣдмета на тѣхната дѣйност е да запазватъ мирътъ между народитѣ, и че това се постига, не чрѣзъ идеалъ, и нереализирани теории, но чрѣзъ дипломатическа акция и готовност за война. И, точно като воененъ, вмѣсто да го питашъ лично, запитай го общо, и ще видите, че дипломатитѣ говорятъ за отечествени интереси, за немирство на чуждитѣ Сили, за баланса на Европейския концертъ, но не за тѣхното положение и дѣйствиа.

Попитайте журналиста, защо чрѣзъ тѣхното перо подбуждатъ хората къмъ война, тѣ ще кажатъ, че войнитѣ изобщо сѣ необходими и полезни, като ще подкрѣпятъ това тѣхно мнѣние чрѣзъ мистични патриотични фрази, и, подобни на военитѣ и дипломатитѣ, като журналистъ, — една особна личностъ, единъ живущъ човѣкъ, дѣйствува по особенъ начинъ, той ще почне да ви говори за общитѣ интереси на народа, на държавата, цивилизацията и расата. По сѣщия начинъ всички тѣзи, които приготвяватъ войната, ще обяснятъ тѣхното участие въ тая работа. Навѣрно, тѣ ще се съгласятъ, че е желателно да се прѣкрати войната но за сега тя е необходима.

Хората въ нашия християнски свѣтъ и на нашето врѣме сѣ подобни на човѣка, който като е събркалъ да се върне на врѣме, колкото отива по надалечъ, толкова повече се убѣждава, че забъркалъ пътя. Обаче, съ увеличене на съмнѣнията му той върви по бърже, и колкото върви напредъ той повече бърза, като се утѣшава, че ще присигне нѣкъдѣ. Но, врѣмето не закъснѣва, когато за него става ясно че пътя въ който ходи го води въ пропастъ, която грозно се отвара прѣдъ него.

Взаимно Разорение.

Въ таково полжение стои християнското човѣчество въ наше врѣме. Явно е, че ако слѣдваме да живѣемъ както живѣемъ сега, водени въ нашия частенъ животъ, както и въ живота на отдѣлни държави, съ жилиане да воюваме за себе си и Държавата, първо, ний ще се управляемъ повече и повече така щото да прѣвърждаме по-голѣмата частъ отъ нашата производителностъ въ въоружение, и второто, чрѣзъ убиване въ взаимни войни на най-добри тѣломъ развититѣ хора, ще се изродимъ въ едно морално паднало общество.

Че таквъ ще бѣде случая, ако не прѣобразимъ живота си, е такава математическа вѣроятностъ каквато е вѣрността, че двѣ паралелни линии никога нѣма да

се срѣщнатъ. Това не само теоретично е вѣрно въ наше врѣме: то е станало вѣрно за умътъ сѣщо и за съвѣстѣта. Пропастъта, къмъ която отиваме, е явна намъ, и най-простия не философствующъ и необразованъ човѣкъ не може да не вижда, че като се въоружаваме повече и повече единъ противъ други и като се убиваме единъ други въ врѣме на война; нѣма да дойдемъ до нищо друго освѣтъ до разорение единъ другий.

Единъ искрененъ, сериозенъ и разуменъ човѣкъ не може да се лъже съ мисълта, че работитѣ ще се поправятъ, както по рано се е мислило, чрѣзъ една всемирна империя каквато бѣше Римската, или на Карлъ Великий, или Наполеоновата, или чрѣзъ срѣдне-вѣковната духовна сила на Папата, или чрѣзъ политически балансъ на Европейския Концертъ, или чрѣзъ Миренъ международенъ Трибуналъ, или, като нѣкои сѣ мислили, чрѣзъ увеличение на воената сила и ново-открититѣ сили разрушителни оръдия.

Не възможно е да се организира една всемирна империя или република, която да се състави отъ Европейскитѣ Държави; въ които разнитѣ народности нѣма да искатъ да се съединятъ въ една държава; да организиратъ международни трибунали за разрѣшение на международни спорове. Кой ще застави да бѣде послушна на рѣшенето на трибунална силата, която има организирана милионна армия? Да обезоружи? Никоя не иска това, нито иска да почне обезоруженето. Ний летимъ къмъ пропастъта, неможемъ да се спремъ, скоро ще влѣземъ въ нея.

За всѣки разуменъ човѣкъ, който наблюдава положението въ което човѣчеството сега е поставено и това къмъ което несъзнателно върви, не може освѣтъ да бѣде явно, че нѣма практиченъ изходъ отъ това положение отъ което човѣкъ не може да отдѣли каква да е комбинация или организация, която да ни спаси отъ разорението къмъ което вървимъ.

Нѣма да говоря за економическитѣ проблеми, които ставатъ повече и повече сплетени, тѣзи взаимни отношения между държавитѣ, които се въоружаватъ едни противъ други и на всѣки моментъ сѣ готови да избухнатъ въ войни, които сѣ насочени къмъ вѣрното разорение къмъ което тѣ нареченото цивилизовано човѣчество се направлява.

Какво трѣбва да се направи?

Прѣди двѣ хиляди години, Иванъ Кръстителъ и слѣдъ него Христосъ, казаха: „Врѣмето се изпълни, и приближи се царството Божие; покайте се и вѣрвайте въ благовѣстието“, (Мар. 1, 15) и „ако се не покайте, всинца така ще загинете“, (Лук. 13, 5.)

Хората не ги послушаха и разорението, за което имъ се каза ги постигна. Ний хората на това врѣме не може да не го виждаме. Ний всички погинахме, и на сѣщото врѣме, не може да не знаемъ, че станалото въ старо врѣме, за насъ сега значи спасене. Ний не можемъ да не виждаме, че при всичкитѣ други смущения-които произлизатъ отъ нашия лошъ и не разуменъ животъ, произлизатъ и военни приготовления, както и войнитѣ, които оставятъ слѣдъ себе си само разорение за насъ. Ний не можеме да не виждаме, че всичкитѣ срѣдства, открити отъ хората въ тѣзи злини, сѣ намѣрени

и трѣбва да сѫ безефектни, и че ужасното положение на народитѣ що се въоружаватъ едни противъ други, не могатъ да не подѣржатъ и за непрѣдъ смѣствующето положение. Като така, думитѣ на Христа се отнасятъ за насъ и нашето врѣме повече неже ли за кое да е друго врѣме или кой да е другъ народъ.

Исусъ каза: „Внимавайте“ — т. е. „Нека всѣки човѣкъ когато почне да върши нѣкое дѣло да пита себе си: Кой съмъ азъ? Когато отговаря на тѣзи въпроси, отговорътъ трѣбва да бѣде съобразенъ съ човѣшкото достойство“. Всѣки човѣкъ отъ този звѣтъ и това врѣме, който е запознатъ съ есенцията на християнското учение, трѣбва тѣй да свежда своитѣ дѣйстви, што да се себезабравя въ положението което му се дава отъ хората, като не гледа да ли е императоръ, войникъ, министръ или журналистъ, и да се пита сериозно кой е той и какво е неговото достойнство при извършване безсѣмнено полезното, законното и разумното въ неговитѣ акции.

„Прѣди да съмъ императоръ, войникъ, министръ или журналистъ,“ всѣки човѣкъ на това врѣме и отъ християнския свѣтъ трѣбва да каже на себе се: „прѣди всичко азъ съмъ човѣкъ. т. е. едно органическо същество, което е изпратено отъ Върховната Воля въ единъ свѣтъ, вѣченъ по врѣме и мѣсто, за да живѣя и умра, т. е. да излезна отъ него. Прочие, всички тѣзи лични, обществени и даже всемирни човѣшки цѣли азъ мога да положа прѣдъ себе си, и които се полагатъ прѣдъ мене отъ други хора, сѫ незначителни, принадлежачи на моя краткъ животъ тѣй както и на безграничния животъ на всемира, и трѣбва да бѣдатъ подчинени на тая по-висока цѣль за постижението на която азъ съмъ изпратенъ въ този свѣтъ. Тѣзи върховна цѣль, длъжимо на моитѣ ограничения, е невъзприемлива за мене, но тя съществува (защото има цѣль за нейното съществуване) и моя длѣль е да ѝ бѣда орѣдие — т. е. моето назначение е да съработи на Бога за изпълнението на неговото дѣло.“ Тѣй разбрано това назначение, всѣки човѣкъ въ свѣтътъ на това врѣме, отъ императоръ до войникъ, не могатъ освѣтъ да разглеждатъ отдѣлно тѣзи длъжности, които самъ е възприелъ да извърши или му сѫ наложени отъ други.

Колкото странно и да изглежда това, най-ефективната и вѣрна избава на човѣка отъ всичкитѣ бѣдствия които си навлича самъ, и отъ най-страшното отъ всѣко — войната — е постижима, не чрѣзъ нѣкои вънкашни общи мѣрки, но само чрѣзъ този простъ апелъ къмъ съзнанието на всѣки отдѣленъ човѣкъ, който прѣди 1912 години бѣше прѣдложенъ отъ Исуса — а именно всѣки човѣкъ да мисли за себе си и да пита себе си: кой е той? Защо живѣе? и какъ трѣбва и какво не трѣбва да прави?

Религията е цѣрътъ.

Злото, отъ което хората днесъ страдатъ, е продуктъ на факта, че хората, и то множеството, живѣятъ безъ това което може да е водачъ на човѣшката дѣйностъ — живѣятъ безъ религия; не тая религия, която се състои отъ догми, въ изпълнение на обряди, която дониса плѣтско удоволствие, утешение и възбуждане, но тая религия, която възстановява отношението

на човѣка къмъ Всичко, къмъ Бога, и дава едно генерално по-високо направление на всѣка човѣшка активностъ, безъ която хората стоятъ паравно съ животнитѣ, па даже и по-ниско отъ тѣхъ. Това зло, което води човѣцитѣ къмъ неизбежно разорение, манифестира съ особенна сила въ нашето врѣме, защото е загубенъ всѣки рационаленъ водачъ въ живота, който направлява всички усилия да открива и поправя главно въ сферата на техническото знание, хора въ наше врѣме сѫ развили въ себе си сила надъ силитѣ въ естеството; но не да иматъ нѣкой водачъ за рационално приложение на тая сила, която естествено тѣ употребяватъ за удълѣтворение на тѣхнитѣ по-ниски страсти.

Като умъртвятъ религията, хората притежаващи сила надъ силитѣ въ естеството, сѫ подобни на дѣца на които е дадено барутъ или избухливъ газъ да си играятъ съ тѣхъ. Като гледаме на силата, която човѣцитѣ притежаватъ и на начина по който е употребяванъ, човѣкъ усѣща, като разглежда стѣпенята на тѣхното морално развитие, че той нѣма право не само да употребява желѣзници, параходи, електричество, телефони, фотография, безжични телеграфи, но даже да си служи съ тѣзи срѣдства и искусства за удовѣтворението на тѣхнитѣ лѣсти — за забава, за разточителство и за разорение единъ на другъ.

Прочее, какво да се прави? Да се отхвърлятъ ли всички тѣзи подобрѣния и всички тѣзи сили, които сѫ потребни за човѣчеството — да забрави ли това което е научилъ? Тава е невъзможно. Тѣзи изобретения се употребяватъ по вѣрденъ начинъ, но тѣ сѫ изобретения и човѣцитѣ не могатъ да ги забравятъ. Да промѣнимъ ли тѣзи народни комбинации, които сѫ били създавани за столѣтия и да ги замѣнимъ ли съ нови? Да откриемъ ли такива нови институти, които ще прѣдпазватъ меншеството отъ измамата и експлоатацията на мнозинството? Да разширяваме ли знанието? Всичко това е било опитвано съ голѣмъ жаръ. Всички тѣзи въображаеми методи за поправление прѣставятъ главнитѣ методи за себезастѣпане и за отклонение вниманието отъ съзнанието за неминуемата погибелъ.

Границитѣ на държавитѣ се измѣнятъ, институти се промѣнятъ, знанието се разширява, но въ други граници, съ други организации, съ увеличено знание хората оставатъ сѣщински звѣрове, готови на всѣка минута да се раскъсатъ на парчета, или тѣ всѣкога сѫ били сѣщи роби и всѣкога ще бѣдатъ до когато слѣдватъ да бѣдатъ водени, не чрѣзъ религиозната просвета, а чрѣзъ страсти, теории и вънкашни влияния.

Човѣкъ не прави изборъ; той трѣбва да бѣде робътъ между най-безсѣвестнитѣ и отегчителнитѣ между робитѣ, или да бѣде робъ Божий, защото има само единъ начинъ за човѣка да бѣде свободенъ — той е — да свърже своята воля съ Божиата воля.

Хора, които сѫ омисель или безъ омисель затѣпватъ другитѣ чрѣзъ църковни съвѣрши, трѣбва да спрѣтъ да правятъ това, като знаятъ, че това което е важно и е свързано съ християнството не се явява чрѣзъ догми и пр., но само съ любовъ къмъ Бога и къмъ ближния и приложено на правилото „въ всѣко нѣщо както искате човѣцитѣ да правятъ на васъ, така и вий правете на тѣхъ; защото това е законътъ и прощитѣ“.

Волята Божия е върховна.

Ако лъже-християнитѣ и хората на науката раз-береха и проповѣдваха на дѣцата и на невъзпитанитѣ тѣзи прости, чисти и необходими истини тъй както тѣ проповѣдватъ тѣхнитѣ непълни, неразбрани и ненужни теории, всичкитѣ хора ще разбератъ добръ значението на тѣхния животъ и ще извършатъ длъжноститѣ, които сѫ свързани съ това значение на живота.

Такъвъ е закона на живота. Практична полза се постига не когато човѣкъ се стрѣми къмъ тая практическа полза, но когато той, безъ да мисли за постигането

практичната полза, се стрѣми къмъ най-съвършеното изпълнение на това което счита за право прѣдъ Бога, прѣдъ Източника и Закона на живота.

И така, спасението на човѣцитѣ е едно, — то е изпълнение Божията воля лично отъ всѣки човѣкъ въ себе си, т. е. въ тая частъ на свѣта на която е подчинена неговата сила. Въ това е главното, самото назначение лично на всѣки човѣкъ, и на сѣщото врѣме, това е единичното срѣдство, чрезъ което лично всѣки човѣкъ, може да влияе други, и, слѣдователно, къмъ това и само къмъ това усилията на всѣки човѣкъ трѣбва да бждатъ насочени.

гр. Хасково.

Прѣвелъ А. Георгиевъ.

СВОБОДНА ТРИБУНА.

Сава Т. Амуджиевъ.

Недѣлния день и Народнитѣ водители.

Безспоренъ фактъ е, че у насъ — въ България — надали ще има да е станало нѣщо отъ общественъ характеръ, което да не се е извършило въ недѣленъ день.

Така наприимѣръ: избори за народни прѣдставители за въ Парламента ставатъ въ недѣля; общински избори — въ недѣля; избори за училищни, църковни и пр. настоятели — въ недѣля; откривание и закривание сеситѣ на Народното Събрание — повечето въ недѣля; откривание на телеграфо-пощенски и телефони станции — въ недѣля; митинги съ каквато и да сѫ цѣль — въ недѣля; полагание основни камъни за правителствени учреждения, търговски камари, за църкви, офицерски клубове и пр. и пр. — въ недѣля; откривание на желѣзно-пътни линии — въ недѣля и на повечето отъ всички тѣзи изброени, освѣтъ другитѣ присъствуващи, взематъ обикновено най-живо участие Държавния глава, Духовенството и министритѣ, както неотдавна е било, споредъ вѣстницитѣ, при откриването на ж. п. линия Царева Ливада-Габрово.

Сега, като това е тъй само по себе си се явява въпроса: немогатъ ли тѣзи работи да се извършватъ въ дѣлнични дни, или поне въ други празнични дни и ако могатъ, то коя може да е сѣщинската причина за дѣто все недѣлния день се избира въ такива случаи?

Отговора вкратцѣ е, какво всичко може и въ другъ день да стане и ако не става, то главната причина е, че не се прави ни най-малка разлика мѣжду днитѣ. Това неразличаване недѣлята отъ другитѣ дни произлиза отъ друго, освѣтъ отъ нѣмането въ срдцата ни онай истинска и пълна вѣра въ Бога, въ изпратения отъ Него Божественъ учител — Исуса Христа — и въ задгробния животъ.

Ако не бѣше така, ако не носяхме само името християни, а бѣхме истинско новородени такива и имаме силата на Христовото учение въ срдцата си, ний бихме внимавали, щото въ никой случай да не пристѣпва-

ме ни една отъ Божитѣ заповѣди, защото щѣхме да знаеме, че всѣко прѣстѣпване на която и да било отъ тѣхъ е грѣхъ, а, слѣдователно, и оскърбление на нашия Небесенъ Отецъ.

Ний, обаче, правимъ тъкмо противното. Не стига дѣто не сме оставили непрѣстѣпена заповѣдь отъ даденитѣ на Синайската Гора, но и заповѣдта на заповѣдитѣ, отъ която главно зависи духовното ни усиление за изпълнението и на другитѣ деветъ, я най-много прѣстѣпваме.

Въ Изходъ 20; 8 — 12, е казано: „Помни сѣботния (недѣлния) день да го освящавашъ. Шестъ дня ще работиши и ще вършиши всичкитѣ си дѣла: а седмия день е сѣбота (недѣля) на Господа Бога твоего: да не правиши въ него никое дѣло, ни ти, ни синъ ти, ни дѣщеря ти, ни слугата ти, нито елугията ти, нито скотътъ ти, нито чуждеенецътъ ти, който е отъ вжтръ вратата ти.

Защото въ шестъ дня направи Господъ небето и земята, морето и всичко което е въ тяхъ: а въ седмия день си почина: за това благослови Господъ сѣботния (недѣлния) бѣнь и освяти го“.

Както се вижда отъ съдържанието ѣ, споредъ цитираниѣ стихове, тази заповѣдь е строга и ако тя е таква, то съ какво ще оправдаемъ прѣдъ нашия Създателъ, когато въ недѣленъ день вършимъ толкова работи като изброенитѣ по горѣ, които освѣтъ че никакви не сѫ позволени отъ нея, но ни отвличатъ отъ духовното настроение и ни водятъ къмъ друга — свѣтска — посока?!

Недѣлния день е день за свята почивка, за прѣминаване цѣлия въ духовни занимания, за срѣщане-то на нашия духъ съ всеобщия такъвъ — Бога — за прѣкарването му въ Богуюгодни и благотворителни дѣла, като: присѣствие въ църква въ врѣме на Богослужението и пр. въ нея служби, посѣщение болнитѣ, повдигане падналитѣ духомъ и пр.

Ако въ недѣленъ день така прѣкарваме, то безсѣмнено ще напреднемъ много въ духовно отношение, а, слѣдователно, това ще ни даде възможность да можемъ да изпълняваме и другитѣ деветъ заповѣди — да бждемъ истински послѣдователи Христови — сѣщински чада Божии.

Всичко до туй изложено може да се види странно и нѣкакъ наивно на мнозина, а особено на тѣзи кѣмъ които се то отнася; обаче колкото и да имъ се види такова, то незначително, че тѣ сѣ прави.

Вслучай, че имъ се види така, главната причина ще е, защото нѣматъ въ себе си оная поддѣляюща сила на Духа която се дава, споредъ Словото Божие, отъ Отца на видѣлиниѣ. Апостолъ Павелъ казва: „Естествени, обаче, человекъ не побира това което е отъ Духа Божия; защото за него е безумие, и не може да го разумѣе; понеже то духовно сѣ испитува“ I кор. 2; 14 ст. Така че, ако имаха тази сила, тѣ щѣха да разбератъ, че дѣйствително изпълнението на въпросната заповѣдъ би докарало голѣми благословения и на тѣхъ, и на държавата и въобще на народа ни, както е докарала на всички народи, които сѣ я изпълнявали и я по настоящемъ изпълняватъ.

За да се убѣдимъ въ послѣдното нека вземемъ историята, особено свѣщената история — Библията — и ще видимъ, че до когато Еврейскій народъ, който се е наричалъ Божий народъ, е билъ воденъ отъ своитѣ водители: Царѣ, князѣ, министри и пр, по туй направление, т. е. въ строгото изпълнение на Божия Законъ, който първомъ тѣ сѣ изпълнявали и показвали примѣръ, то този народъ е напредвалъ въ всѣко отношение; щомъ, обаче, сѣ започвали да се отклоняватъ отъ изпълнението му (на Закона), то и народа е отпадналъ и резултатъ е билъ: появяването на вътрѣшни раздори, крамоли, революции и, въ край, попадане то му подъ чуждо иго, както на примѣръ, е Вавилонското покорение.

Като оставимъ на страна каква грозна участъ е постигнали старовѣрменитѣ евреи и други нѣкои народи когато не сѣ живѣли единъ напълно Богуугоденъ животъ, а пъкъ тѣ сѣщо и каква добра — когато сѣ живѣли напълно такъвъ, ний виждаме и сега, че всички християнски народи, водителиѣ на които като сѣ се прѣдали за всецѣло изпълнение на Библейскитѣ поучения, сѣ се лесно повдигли отъ управлениѣ ги, по примѣра на които като сѣ трѣгнали, скоро сѣ достигнали до такава религиозно-морална и културна висота, щото освѣнъ многото духовни благословения и пълна надежда за блаженъ задгробенъ животъ, имъ е гарантирала и едно истинско земно щастие и благоденствие. А отъ това иде да се заключи, че за да напредне и се повдигне въ всѣко отношение единъ народъ, зависи главно отъ духовна висота на неговитѣ водители.

Безъ повече да се впускаме да говоримъ за други древни нации и народи и да посочваме тѣхъ за образецъ, достатъчно е да се спрѣмъ за такъвъ на водителиѣ на нашия народъ прѣди поробванието му отъ турцитѣ.

До когато тия негови водители сѣ били не само по име християни, но истински благочестиви такива, ний виждаме, че този народъ благоденствуваше, но щомъ тѣ почнаха да охладняватъ религиозно и да прѣнебръгватъ Божиитѣ заповѣди, то и послѣдния охладнѣ, занемари изпълнението имъ и послѣдствията бѣха каквито ги знаемъ.

Прочие, за да бѣде трайна придобитата ни сѣ толкова жъртви свобода, за да може народа ни да се

подтикне още напредъ и Богъ да го благослови, зависи отъ неговитѣ духовни и свѣтски водители, отъ тѣхното религиозно настроение и убѣждение, отъ пазение то имъ строго Божиитѣ заповѣди.

И тѣй, нека се опомнятъ и разбератъ нашитѣ водители, че това тѣхно нарушение недѣлния день, колкото и да имъ се види маловажна работа, отнема велики Божии благословения и води подирѣ си голѣми народни злини, за които, не дай Боже, ако станатъ причина, ще бѣдатъ отговорни и прѣдъ Бога, и прѣдъ историята, и прѣдъ потомството, което вѣчно ще ги проклина.

Но може да посочатъ за мотивъ главнитѣ нарушители на недѣлния день, че тѣ събиратъ него, като най удобенъ за подобни цѣли, понеже иначе народа, ще кажатъ, трѣбва да си остави работата, а, слѣдаващо, да губи материално.

Може още да добавятъ, какво и Христосъ вършеше въ този день (недѣлния) приблизително подобни дѣла.

На първъ погледъ изглежда да е до негѣ правъ този възгледъ, обаче въ сѣщностъ съвѣтъ не е такъвъ, едно защото Христовитѣ дѣла значително различаваха по качеството и цѣльта си и друго че тѣ, слѣдъ извършванието имъ, никога не се съпровождаха съ по чашка бира, конякъ, шампанско и пр., нито съ банкети, танци, хора и т. н. — нѣща забранени за практикуване въ недѣленъ день, защото, слѣдъ молебена, ако такъвъ стане, веднага ни отвличатъ и настройватъ нашитѣ мисли не кѣмъ духовенъ ентузиазъмъ и молитвено, но съвѣтъ кѣмъ друго извѣстни всѣкому направление.

Намъ сѣ дадени на разположение за свѣтска работа цѣли шестъ дѣна прѣзъ седмицата, а само единъ день прѣзъ нея за духовна и такава, тѣй че ако съзнавахме важността на седмия день, който и самъ Богъ, както се казва въ Битие 2; 3, е освятилъ, то щѣхме да му намѣримъ леснината, да наредимъ всичко тѣй, щото да може да се урежда прѣзъ шеститѣ седмични дни, а не прѣзъ седмия — недѣлния — день.

Слѣдователно, нека не се игнорира всичко до тукъ казано, а да се взематъ мѣрки за освящаване на недѣлата въ пълната ѣ смисълъ, първомъ отъ народнитѣ ни управници и послѣ само по себѣ си ще дойде освящаването му отъ по долнитѣ; защото въ природата на человекъ е винаги по долния да подрѣжава по горния.

За реализирането на тази идея най високо трѣбва да издигне гласа си Висшето Духовенство на Народната ни църква, думитѣ на което, като важенъ факторъ, биха имали голѣмо влияние и значение въ случая.

Горнитѣ редове считамъ само зачекване на изириания въпросъ и моля всички, които сподѣлятъ мнѣнието ми за напълното освящаване на недѣлния день отъ всѣкого безъ изключение, нека по нататѣкъ пишатъ нѣщо и тѣ въ сѣщата смисълъ и то на обширно.

Б. Р. Този отдѣлъ отваряме за въпроси отъ общъ характеръ. Заинтересуванитѣ могатъ да ни пращатъ статии придружени съ пълния имъ адресъ.

Въренъ.**Фарисен.**

На вниманието на нашитѣ народни учители и на нашитѣ родители, които за своитѣ дѣца-ученици, издържатъ първитѣ.

Развалата между ученицитѣ, Покварата у нашата учаща се младежъ, Разтлѣне, Отъ развала къмъ провала, За повѣдението на ученицитѣ, Необходимостта за форменно ученическо облѣкло, това сж разни теми разглеждани въ разнитѣ наши вѣстници въ послѣдно врѣме, но всички тѣ се свеждатъ къмъ една цѣль — да се докаже, че ученицитѣ не отиватъ къмъ добро, да се докаже, че ученицитѣ сж изроди безъ честъ, чувство на познание и душа и най-послѣ да се докаже, че горкитѣ учители погинаха подъ непосилния трудъ да сѣятъ въ такава неблагоприятна почва сѣмето на знанието — истина, характеръ, идеали. — Сърдцата на родителитѣ се вксатъ прѣдъ перспективата, синѣ имъ, дѣщеря имъ, слѣдъ нѣколко годишно прѣстояване въ единъ класъ или отдѣление, да бѣдатъ изключени отъ училището по неспособностъ или пъкъ, слѣдъ 10-на години прѣкарани въ училището, да бѣдатъ изключени по лошо повѣдение. Прѣди единъ мѣсець бѣхъ свидѣтель, какъ една майка падна въ несвѣсть въ училището гдѣто бѣ повикана да ѝ се обърне вниманието за лошия успѣхъ и повѣдение на нейната дѣщеря. Ако вѣстникаритѣ можаха да се поставятъ на мѣстото на тази майка, тѣ никога не биха обвинили родителитѣ. Тука други сж виновницитѣ. Виновници не сж и младежитѣ. Младежитѣ сж востъкъ, гипсъ, или какъвъ да е другъ суровъ материалъ, отъ който художника-учитель, може да направи каквато иска фигура, може да вдѣхне въ тази фигура чувства за висши идеали, може да възбуди въ нея енергия и да ѝ използва, която енергия иначе би се пряхосала ако не даже и употребила въ зло.

Като чете човѣкъ това и наблюдава, ще не ще, съставя си едно разбиране за причината и отговорността. Споредъ мене единствениятѣ главни виновници за паданieto на младежитѣ сж тѣхнитѣ учители¹⁾. Кой не е доловилъ тѣхното трѣбение на всеуслишание, че тѣхна длѣжностъ е само да прѣподаватъ уроци по известна рецепта називаема програма или по нѣкоя система отъ тѣхъ самитѣ не опитана нито разбираема, но никога не е тѣхна длѣжностъ да въспитаватъ. Кой отъ ученицитѣ не може да е свидѣтель за изобличение и осжждане на учителитѣ си за държанието имъ въ класъ и прѣдъ тѣхъ — вънъ, или кой отъ редовнитѣ посѣтителѣ на кръжмитѣ, кафенетата, бирариитѣ, градинитѣ, театритѣ и др. отъ гражданитѣ не може да засвидѣтелствува за сѣщото за държанието имъ въ обществото? Ако това е вѣрно нѣма защо да се чудимъ прѣдъ резултата на тѣхната работа — учителствуването. А то не може да не е вѣрно, защото връзката, между едното — живота и другото — прѣподаването, е много силна, голѣма и очебиюща.

¹⁾ Б. Р. Не само учителитѣ.

Ученицитѣ не били успѣшни, нѣмали любовъ къмъ занятие и гледали съ радостъ не на присѣдствието си въ училището, а на минутата когато ще бие послѣдния звънецъ да излѣзатъ отъ него, безчинствували, пушели, пияли, играли на карти, къпали се на баня въ „Евино облѣкло“ заедно съ ученички, крали, развратничали и пр. — Всички тѣзи сж добри сложени условия, които могатъ да оставятъ ученикъ 3 години въ единъ класъ, да му намалятъ повѣдението до единица и да му лепнатъ прѣценката „неспособенъ за възприемане“ или „недостоеенъ за присѣствие“ и го изгонятъ вънъ отъ училището. Изгонването става по единично или общо на цѣль класъ. Бясъ има между учащата се младежъ, казва единъ вѣстникъ, но не казва той отъ гдѣ води бясътъ началото си, кой му е разпространителя.

Учителя за своя леснина прѣподава съ четение отъ учебника или пъкъ посочва отъ коя до коя страница да взематъ ученицитѣ за слѣдующия пътъ, или е толкова слабъ и неподготвенъ за работата си, че и да иска да стори нѣщо не може и не може да заинтересува ученицитѣ съ прѣдмета си и тѣ заспиватъ или се залисватъ другадѣ. Тѣ се явяватъ прѣдъ него така подготвени както той прѣдъ тѣхъ. Изпитва и гледа въ учебника. Поставя имъ единица веднажъ, дважъ, трижъ, и това е достатѣчна гаранция за него, че тѣ сж идиоти, които не могатъ да вкусатъ отъ сладостта на науката. За невниманието въ класъ имъ намалява повѣдението и всичко съвкупено довежда до изключване. Слѣдъ това се дава трѣвога, учащата се младежъ крачи къмъ пропасть или гние въ разтление. До тукъ значението на учителя за характера и бѣдащето на ученика е отъ малко значение, защото той не е въ сила съ пасивността си да направи ученика идиотъ или развратникъ, но съ по нататѣшната си дѣйностъ той става опасенъ агентъ на съществующия бясъ. Единъ день посѣтихъ училището въ което бѣ ученикъ братъ ми, за чийто успѣхъ бѣхъ извѣстенъ, че е слабъ. Пожелахъ да бѣде изпитанъ прѣдъ менъ. Нещѣш ли за чудо, единствения между цѣлия класъ бѣ той който си знаеше урока, и не само урока за денъ а и по първитѣ. Учителитѣ бѣ поставенъ въ неловко положение. Азъ му казахъ, че е възможно класътъ да не е сваналъ прѣдмета при прѣподаването. Братъ ми не бѣше вече слабъ по този прѣдметъ. Това е единъ силенъ фактъ за менъ и чрѣзъ него азъ лесно си обяснихъ онова което съмъ изказалъ до тукъ и което ще кажа отъ тукъ надолу. — Учителскитѣ стаи по тютюневия си димъ конкуриратъ съ турскитѣ кафенета и цигански ишлици, а коминитѣ продължаватъ да димятъ до вратитѣ на класнитѣ стаи. Ако алкохола би могълъ да се остави сѣщо до вратитѣ — добръ би било, но не може и прѣдъ лицето на ученицитѣ често пѣти учителя се явява въ възмутително състояние. Прѣдъ кафенета и въ кафенетата, прѣдъ кръжмитѣ и въ кръжмитѣ и всички други обществени мѣста, тѣ по свободно пушатъ и пиятъ или играятъ на карти, табла, билиардъ и други. Съ учителскитѣ и ученичкитѣ създаватъ истории за прѣдъ духовнитѣ и свѣтски власти, фалшифициратъ документи и други подобни прѣстѣпления или най-малко сж пристрастни къмъ нѣкои ученици. Всичко това компрометира учителя въ очитѣ на ученицитѣ, като прѣподавателъ първо и второ, главно като възпитателъ и той е почти безъ всѣко

влияние върху тях за добро. Той е безсилен да контролира и използва младежката енергия за запознаване и вдълбочаване в науката. Неговото влияние обаче в отрицателно отношение е потресаващо. Той е неволно разпространител между учениците на многообразните бясове, които са у него и те се бясуват.

Между 100 учители едва ли ще се намират 5, които да изпълняват длъжността си както трябва, които да познават способностите на учениците си и които да са употребили някакво усилие по единично за някой специален случай. Да пробва душата на младежа, да я разгърне и всъщност вътрешен интерес към науката и принципи, болшинството, 95% учители, такова нещо не разбират. Те само преподават и често пъти преподават предмета в лъжата на когото те са убедени (!), както е случаят с Законът Божи. А учител, който заявява че е само преподавател, може смело да се тури в категорията, на опъзи наши учители, както казва Л. Каравелов, крави, кои носят изгнил мозък в кратуни здрави.

Учител, който не може да контролира духа на класа и не иска да направи от учениците, каквото мисли за добър, не е учител, а наемник и Фарисей. Има учители, които учат коне, кучета, котки, мечки и др. звърове и птици и ги научават, — тяхната цел е да ги научат и постигат я, а нашите учители са се превърнали в някакви си формули, параграфи, членове и забавлявки, без чувство, разсъдък и цел. Когато ходиха на училище, преди 24–25 години, учителите биеха, награждаваха и учеха; преди 20 години нямаше бой, раздаваха награди само и учеха, но учеха, виждаше се у тях някаква цел. А днес бой няма, награди няма, преподава се само. Учениците са оставени на техните си наклонности и произвол, губят си времето, тляят пред нищетата и заразата, а техните младежки сили няма кой да подбуди и им създаде идеал. Всички учители знаят биографията на Несталоци и други много отци, педагози учители на словото и живота, но колцина от тях са опитали знанията си върху собствената си кожа и душа и колцина са добили исканите резултати? Колцина от учителите могат да се изправят пред своя ученик и клас и с ръка върху сърцето без гризение на съвестта си да му кажат, ний сторихме всичко каквото сме могли и каквото е трябвало за тебе и тъй сме го сторили, както бихме желали с нас и нашите собствени деца да се стореше?

Причината, за разюздаността на иначе добрите учители и на тяхното пръв претегляне на тази толкова важна работа, е разпространението между тях на лентийския микроб, който се води из червеното поле на социализма. Изхождайки от социалистическото твърдение, че е възможно да се създаде свършено единство в чувствата на хората, чрез един общ закон на образование и възпитание, те прилагат безогледно своите системи, формули и рецепти в работата си. Това не е нищо друго освен мързел, оправдаван по последна мода, който от своя страна не търпи никаква критика. Ако ги интересуваша добрите резултати, те сами биха видели опровержението на този социалистически принцип, но не те ги интересуват. Какво е

това, ако не е знак на мързел, в една година да имаш 500 часа за работа, т. е. ни по-малко ни повече а 1½ часа ден? Къде и как използват те останалото време? — Всичко това е отрицание на всяка истина и дълг, на всеки принцип за гледане право на нещата и укриване волята на младежа, волята, която е необходима при вдълбочаването в всяка наука.

Какво да се прави? Всеки да дири отговор за себе си. За мен въпроса се свежда тъй:

1) Всеки учител който 2 години по ред даде повече от 10% с слаб успех и с лошо поведение ученици, които са умствено нормални, да се уволни за винаги.

2) Да се открива лътен курс за слабите ученици и всеки учител да си ги занимава. На учителите да не се разрешава през цялата година отпуск повече от 1 месец, както е с всички държавни чиновници.

3) Женените учители да се изуволнят под самия този предлог, че са женени. Домът който е много по важен от самото им учителстване, не могат да гледат. Там е тяхната работа.

4) Всеки учител пристрастен към каквото и да е вид игра, пиене, или пушене, или хванат в какво то и да е неморално действие да се уволнява за винаги и безвъзвратно

Б. Р. Макаръ и не пълно съгласни с автора на тази статия, даваме й място, защото зачеква един важен въпрос и изказва някои добри истини.

Жизнерадостни мисли.

* * *

Най-мощно и благодарно влияние върху човешкото упражнява онзи, чийто живот е непрехватна музика; живот на песни; живот, който при всяко докосване, тръпчи и издава приятна хармония. Има хора обаче, чийто живот е съставен от дисакорди или с други думи, живот на вечни крамоли, негодувания, недоволства. Всякой досега до тях, било с думи, действия или с поглед само, бива изненадано отблъскван от груб някой звук, който повръжда и дразни нежните чувства. Това, от което се пуждаят подобни нещастници е, да се доведат в близко съотношение с вселената, която крие в себе си най-великата, чудна хармония. Такива ще трябва да се простят за винаги с вечно негодуващия дух против всякого и всяко нещо, което се изпръчва на пътя им и да се подчинят на великия Господар на музиката; който поставя всяка струна на живота на правото място в всемирната арфа, от която се лее Божествената Симфония на живота.

Съществуват музикални души и вън от сферата на каквото да е талант за инструментална или поканна музика, които безспирно издават най-свършена мелодия. Най-великите музиканти не са онзи, които притъжават ловкост и техника в пръстите. Велики трябва да се нарекат и онзи, които донасят радост в света; чийто пръсти се допират леко до нежните струни на опечалените с онези симпатии и любов, която в резултат произвежда приятна мелодия.

* * *

Потъкога много лесно се пѣе. Изобилие отъ звуци се вливатъ въ пѣсенъта и изглежда, като че ли никога нѣма да спре. Но дохождатъ врѣмена, когато прѣдъ човѣка се изпрѣчватъ гранитни скали; тежки товари за носене, прѣсилень трудъ, жестоки борби, — въ такива критически моменти истинско благословение и балсамъ за уморенитѣ, загрижени сърдца донася овази пѣсенъ, която излиза отъ дълбинитѣ на душата и достига до Овзи, който запрѣти на вѣтъра и на бурята съ думитѣ: „Мълчи умири се“!

Музика всрѣдъ буря; усмивка, когато облаци мрачни забулватъ небето; пѣсенъ въ тъмна нощъ, — ето гѣнности, които прѣвипшаватъ каква да е музика, изпѣта въ слънчеви дни на живота.

Когато пролѣтния потокъ на радости и смѣхъ, веселие и пѣсни почва да замръзва и по бавно да тече; когато струнитѣ на живота сж толкози обтѣгнати, щото се застрашаватъ да се скъсатъ, — нова надежда, сила и облѣкчение донася една жизнерадостна пѣсенъ, която спомага за благополучното прѣкарване кризата.

Гнявъ, страхъ, скърбъ — всички тѣзи отстъпватъ прѣдъ хубавата пѣсенъ чийто звуци се долавятъ отъ близкъ пѣкой; а изчезватъ изведнѣжъ, ако обладание отъ тѣхъ, запѣва. Тревогата чезне, съмнѣнието и песемизмътъ си правятъ крилѣ и отлитатъ щомъ присѣтствиеето на жизнерадостната музика се почувства.

Поразителенъ е факта, какъ всрѣдъ заплитнитѣ и грижитѣ на живота, които ломятъ човѣка и му прѣчатъ той да вижда пътя за избава отъ тѣхъ; съ една само химна, изтрѣгната отъ дълбинитѣ на душата, влива свѣтла струя. Тогава тъмното става свѣтло; осложненото — по опростено; неизвѣстното — положително.

„Бѣденъ и нищъ съмъ“, се провиква псалмопѣвеца но той не спира тамъ, а продължава по пататѣкъ — „но ще славословя Господа съ пѣсни“.

* * *

Повече отъ сигурно е, че има души, блуждаещи въ мрака на отчаянието, които чакатъ да чуятъ пѣсенъ отъ твоитѣ уста или да бждатъ засѣгнати отъ твоята радостъ. Като резултатъ отъ сърдечнитѣ твои трѣптения, ти би намѣрилъ тогазъ отгласъ въ тѣхнитѣ души; подобно даденъ звукъ на нѣкой инструментъ дохожда въ унисонъ съ онзи на другъ инструментъ, поставевъ наблизо.

Когато смутна нощъ хвърли върху ти дебела черна плащъ и прилѣпа на грозни прѣдсказания прострѣ крилѣ върху твоитѣ очи и ти на всѣка стѣпка бивашъ застрашаванъ отъ прѣлѣване, а най-страшно, отъ провала; вдигни високо главата си и запѣ! Остави пѣсенъта да излѣзе съ сила, да се лѣе свободно, като знаешъ, че излиза отъ едно прѣданно сърдце. Пѣй и тогазъ, когато ти се вижда невъзможно! Пѣй, па макаръ пѣсенъта да е безгласна!

Много пкти отъ твоитѣ устни се изтрѣгватъ думитѣ, че „всичкитѣ твои вълни и вълнения ти прѣминаха надъ менъ“; но радвай се, че веднага слѣдъ това се долавятъ думитѣ: „прѣзъ день ще проводи господъ милостъта си; и прѣзъ нощъта пѣсенъта му ще бжде съ мене“.

Около писмото до дѣдо Владика, г. Симеонъ.

— * —

Въ издаваемия въ градътъ ни вѣстникъ „Свобод. Гласъ“, е печатано едно писмо отъ свещеникъ Д. Тодоровъ въ отговоръ на нашето писмо до Негово Високонпрѣосвещенство г. Симеона. Печатаното въ цѣли двѣ колони и половина е само прѣдисловие на по пататѣшното изложение на отчето. Той готви и иска нашето позволение да отговори по отдѣлно на цѣла редица въпроси зачекнати въ нашето писмо.

Ако наистина, неговия отговоръ зависи отъ насъ, както той го иска ние не само че позволяваме, но сме и настояли за такъвъ въ самото писмо до владиката.

Обаче, едно ни е чудно: защо дѣдо Симеонъ (на когото писмото е изпратено) се потайва, и си прави оглушки, а пъкъ други, неговии подвѣдомствени сж се заели да адвокатствуватъ?! Лошитѣ уста казватъ, че това било пакъ съ нѣкаква спекулативна цѣль, но ние се резервираме отъ такъва мисль.

Достатъчно е, че сж се обадили. Ако не владиката, то единъ отъ неговитѣ духовни чада. Прочее, ние ще търпимъ да го изслушаме до края.

Сега, обаче, потрѣбно е, да се направятъ нѣколко бѣлѣшки около неоснователното и тукъ таме не истинно въведение на Отецъ Тодоровъ. Ние никога не сме оставали глухи къмъ всичко що се пише и говори отъ съновницитѣ на държавната църква. Па и какво ли сж писали? Народната църква има само единъ органъ (Църк. вѣст.), субсидиранъ отъ държавата и поддържанъ отъ задължителнитѣ лепти на свещеницитѣ — но какво въ него се е казало, на което ние да не сме обърнали внимание? Интересно е да чуемъ отъ г. Тодоровъ, като какво за примѣръ, тѣ сж опрѣвергали? Но, вие много пкти сте доказали и сега въ писмото си пакъ доказвате, колко невѣжа може да бжде единъ попъ за библиейскитѣ и църковни работи. Доказателство: Вие, г. Тодоровъ, сте чели Евангелието и го четете и не знаете дѣ Исусъ е изказалъ остри думи?! Да не би 23 глава отъ Матей, да е откъсната отъ вашето Евангелие? Кого тамъ Исусъ нарича „лицемѣри“ „гробница варосани“, „слѣпи водители“ „безумии и слѣпи“ — кои ако не фарисеитѣ и книжницитѣ, на които сж заприличали днешнитѣ владии, като разширяватъ пазилкитѣ си, и правятъ голѣми политѣ на дрехитѣ си и обичатъ поздравленията по улицитѣ и пазаритѣ и да имъ викатъ чловѣцитѣ: „учителю“, „владико“, „ваше високонпрѣосвещенство“? Кого Исусъ визира като казва: „На седалището Мойсеево седнаха книжницитѣ и фарисеитѣ... свързватъ бремена тежки и мъчни за носене и турятъ ги на плѣщитѣ на чловѣцитѣ, а пъкъ не рачатъ нито съ прѣстѣтъ си да ги подвигнатъ“? — Кого визира, ако не днешнитѣ книжници и фарисеи — владии, които получаватъ по 1000 лева мѣсечно; и то за какво? — нека дѣдо Симеонъ отговори.

Друго. Кого Исусъ изпѣди съ камшикъ отъ храмътъ ако не търговцитѣ и васъ, поповѣтъ, които чрѣзъ разни църковни здѣлки търгувате съ религията?

Ако тѣзи пасажи липсватъ отъ вашето Евангелие, купете си едно отъ синодалнитѣ, тамъ ги има.

Така че, ние въ нашето писмо не сме казали нищо по-вече, отколкото е казано въ Евангелието. Кривите си езика, като казвате, че сме прикачили епитета „мръсници“ — На коя страница е това? Или сте го чели между редоветъ? Зеръ, гузнитъ, винаги тъй правятъ!

Вие за любовъ говорите. Много хубаво. Но съ какво ще докажете, че нашето писмо не сме писали отъ любовъ къмъ народа? Какъ мислите, защото любимъ църквата и народа, да мълчимъ ли прѣдъ днешното извъртане на християнството и натъкмиване за лични изгоди, както правятъ владицитъ и много, много попове отъ които дай Боже да не сте вие единъ отъ тѣхъ; нима защото любимъ църквата, да укриваме крадцитъ които я подкопаватъ?

Ако вие тъй разбирате любовта, на добъръ ви път, но не тъй ние схващаме тѣзи работи. Хирурга, защото иска да оздравее болното мѣсто затова режи раната, а ти боли и много боли. Ние само доярѣхме върха на ножа върху гънгрясалата църковна рана, и вие изтрѣпнахте, заболѣхте ви. Но още по дълбоко трѣбва да се вкара ножа, съвсѣмъ да се оперира болното мѣсто. И що отъ това, че нѣкой си владика Симеонъ се случилъ да е на лѣкарското легло? Ний ли сме криви за това? Нека бжде достоенъ за званието си, да го не смущаватъ думитъ на истинното слово. Обаче, силата на словото, трѣбва да извърши своята мисия. Ама ще ни обвинятъ нѣкои попове въ собективно гледане на нѣщата, други ще ни обвинятъ въ незачитане чуждитъ мнения, трети ще измудрятъ друго прѣдположение — нищо! Ние сме длъжни да кажемъ дѣ е злото, па кой както ще, нека ни опрѣква.

„Любовта прощава“, казвате вие г. Тодоровъ. Много право. Обаче, любовъ а не маскира, не лъже, не заблуждава, не кошулствува, не се гордѣе, не дири чуждото, не безобразствува.

Па най-послѣ, въ какво да простимъ на дѣдо Симеона, когато той самъ гато човѣкъ намъ нищо зло не е сторилъ? А пъкъ владишката му кариера която е „гасълъ“ владишка не се нуждае отъ прошка, а отъ реформа. И къмъ такъва реформа бѣ отправено нашето писмо.

Вие, г-нъ Тодоровъ, отправяте въпроси лично къмъ мене на които човѣкъ не може да не се смѣе. Питате, защо съмъ дошълъ да проповѣдвамъ въ България, а не отида между езичниците? Защото и тукъ езичниците не сж малко. Въ една смисълъ сж твърдѣ много. И то вк-трѣ въ църквата. Думитъ които цитирате отъ Ап. Павелъ се отнасятъ за мене толкозъ, колкото и за васъ. Какво прочее, дири вие въ България? Идете между Ескимоситъ и на тѣхъ четете вашитъ молитви . . . Но, нека ви кажемъ, че тѣзи Павлови думи които цитрате нѣматъ си мѣсто тамъ. Прочетете ги още веднажъ въ посланието му и вижте какъвъ е билъ случай и защо ги е изказалъ.

Вие, ме обвинявате въ Лютеранство. Хай-завѣлж! Отъ дѣ пъкъ това заключение? Чудни сте вие, попове-тѣ, по нѣкога! Измѣдровате нѣща, които въ същностъ не сж. Въ България нѣма лютеранска секта. Нѣма Лютерани. И ако вие това твърдите, наистина сте певѣжъ.

Но нека завърша. Вие г. Тодоровъ, общавате много, а не давате нищо. Изглежда, че моята личностъ повече гадѣличка вашитъ мисли, отколкото писмото ми. Недѣйте се мъчи съ фрази да покриете същността на прѣдмета. Отворете синодалното Евангелие и като православенъ понъ, плащанъ отъ държавата, а това ще рече, че частъ и отъ моитъ пари отиватъ въ твоя джебъ, кажете какво иска отъ насъ християнството, каква смисълъ има цѣлата ваша литургия, защо сж тѣзи попки сдѣлки които сме изброили въ писмото до владиката? Обяснете бе джанъмъ, на този народъ всички тѣзи църковни церемонии, обяснете на Български въ какво се състои християнската религия; па тогава оправдайте саниътъ когото носите и ние, които тъй неловко ви развалиме спокойствието ще мълкнемъ.

Обаче, този народъ трѣбва да знае защо ходи па църква и какво търси тамъ? Ако вамъ не ви иде на смѣтка да сторите това, ние чувствуваме длъжностъ да говоримъ и да пишимъ — а па всички ваши заплашвания се смѣмъ . . .

БЕЛЕТРИСТИКА.

* * *

Вдовицата Филипова сѣдѣше и чакаше. Много често тя бѣ обладавана отъ тѣжни настроения и понѣкога за цѣли часове нищо не вършеше, освѣнъ да се вдълбочи въ мислене. Днесъ тя бѣше нетърпѣлива. И най-малки шумъ ѝ причиняваше дълбоко развѣлнуване; очитъ ѝ се движеха бързо, като да търсятъ нѣкоя забравена длъжностъ, която трѣбваше да се извърши. Но, не, нищо не бѣше забравено. Кѣщата бѣше пометена, даже и най-тъмното кѹше бѣ прѣгледано — всичко имаше изгледъ на нѣщо ново, чисто, прибрано. Въ всичкитъ стаи царуваше редъ.

Г-жа Филипова бѣше приготвила всичко за днесъ и то прѣди въколко дни. Не бѣше още врѣме за готвене; тъй че, единственото нѣщо, което можеше да прави, бѣ да чака.

Виждаше ѝ се, като че прѣзъ цѣлия си животъ тя е чакала този день. Николай е билъ за доста врѣме далече отъ нея; не бѣше тѣлкозъ неговото връщане, за което тя очикаше, а мисълта, че послѣдната раздѣла бѣ минала и сега синъ ѝ ще живѣе и работи при нея. Двадесетъ години се бѣха минали отъ смъртта на мъжътъ ѝ и прѣзъ всичкото туй врѣме, тя бѣ дала и послѣднитъ си сили, за да види синътъ си възпитанъ, образованъ и достоенъ съ характеръ човѣкъ.

Колко отчаяно и безнадежно бѣ нейното положение въ разнитъ години. Млада вдовица съ единъ синъ въ ръцѣ, жена съ безгранична амбиция, безгранична любовъ за единствената си рожба и съ малка заплата за да се подържа. Но тя бѣ надарена съ извънредна смѣлостъ, никога не се е срамувала. Като стоеше при гробътъ на мъжътъ си, тя твърдо рѣши, че Николай

трѣбва да има образованието, което бѣ планирано, безразлично въ какви обстоятелства се намиратъ.

Умътъ ѝ се връщаше въ миналото и съ тихо спокойствие тя си припомняше мъжнитѣ врѣмена, прѣзъ които бѣ минала, когато животътъ ѝ се виждаше много непоносимъ, когато сърдцето ѝ се е свивало отъ скръбъ и мъка, умътъ ѝ натисканъ отъ всѣкидневни грижи и тѣлото ѝ смазано отъ физическа работа, — тогава само Николай е билъ „свѣтлата звѣзда“ въ нейния пѣтъ, именно, въ тия дни той стана центъръ на всичкитѣ ѝ мисли, той бѣ осьта-къмъ която тя винаги се движеше. Заради него често пѣти тя прѣкарваше безсънни нощи и не веднажъ тя е стояла гладна, за да може синътъ ѝ да има въ изобилие необходимитѣ нѣща. А най-много я смущавала мисълта, що ще стане съ него, ако тя падне тежко болна.

Прѣзъ врѣмето на неговия ученически животъ г-жа Филипова е минала прѣзъ най-тежкитѣ и мрачни обстоятелства. Съвсѣмъ друго бѣ, ако той бѣше при нея, тогава работата ѝ ставаше по-лека, като срѣщаше неговия засмѣнъ погледъ и хубавото му високо чело въ което личеа извѣрденитѣ му способности. Годината ѝ се виждаше много дълга и съ нетърпѣние е очаквала всѣка коледна и великъ денска ваканция. Нищо друго не е било въ състояние да я крѣпи бодра, както любовта къмъ синътъ ѝ и амбицията ѝ да стане достоенъ човѣкъ. Но сега всичко бѣ минало. Довечера Николай ще си дойде у дома. Утрѣтъ ѝ ще отидатъ при г-нъ Раусъ, директора на една банка, който е общалъ работа за синъ ѝ. Въ нейнитѣ очи той бѣ най-доброто и способно момче и тя мислѣше, че той съ право може веднага да заеме това мѣсто.

Тъкмо тогава часътъ удари единадесетъ и прѣкрати всичкитѣ ѝ мечти. Тя стана и си турна пристилката. Най-послѣ часътъ за работа бѣ дошелъ. Отъ сега до пристигането на Николай тя ще бѣде напълно занята; нито минута за губене. Отиде въ кухнята и тамъ всичко бѣ около нея. Ето гжската е изчистена готова да се нагѣтче, тамъ ябълки за компотъ, картофи за пюре, брашното за баница — всичко нея чакаше. То ще е цѣло угощение довечера, като си дойде Николай. Огнѣтъ въ печката горѣше добръ и г-жа Филипова усърдно започна работата. Тъкмо въ туй врѣме тя чу познатото хлопане на раздавача. Тя остави ножътъ и излѣзе. Писмо... днесъ отъ кого? Николай слѣдъ нѣколко часа трѣбва да е тукъ. Това тя не можеше да си обясни. Само едно писмо ѝ подаде раздавача. Г-жа Филипова сърѣзъ познатия почеркъ на директора на училището. Че защо пъкъ сега писмо отъ него? Или може да ме поздравлява съ успѣхътъ на Николай? Пъкъ не можеше ли да ми прати писмото съ него? Купъ мисли минаха прѣзъ умътъ ѝ до като иде въ другата стая да си вземе очилата. Да не би Николай да е боленъ? Но веднага пропѣди послѣдната мисълъ. О, той никога не е боледувалъ и не възможно и сега да е боленъ. Обаче, Николай бѣше боленъ и то сериозно отъ скарлатина. Директора пишеше, че трима отъ ученицитѣ сж болни и отстранени въ болницата. Прѣдупрѣди г-жа Филипова да се не смущава много, защото се грижатъ добръ за него и ще ѝ съобщаватъ за неговото положение. За минута вдовицата се спрѣ изпълнена съ скръбъ и разоча-

рования. Този Николай, нейния Николай да е боленъ, боленъ тъкмо въ туй врѣме, далече отъ дома... възможно ли е всичко туй?

Нейното мѣсто бѣ до самата му страна. Николай, другъ не би му прислугвалъ тъй както азъ, си мислѣше тя. Той ще се чувствува още по-злѣ като гледа все чужди хора около себе си, а майка му далече отъ него. Тя пакъ взѣ писмото, пречеете го повторно, дано да има нѣщо погрѣшка. Но ясно бѣха написани думитѣ, че Николай е злѣ боленъ. Тя сгъна писмото, турна го въ пликѣтъ. Азъ ще отида при него, сестритѣ ще се радватъ, че ще имъ помагамъ. Бърже изтича въ кухнята и прибра всичко въ една кошница. Нѣмаше много врѣме, тренътъ трѣгва въ 2 часа и ако тя трѣгнеше веднага ще е тъкмо на врѣме на гарата и въ 7 часа ще е при Николай. Много скоро тя се приготви взѣ кошницата, заключи стайтѣ и трѣгна. Дванадесетъ и половина бѣ часътъ, когато напусна селото, а до гарата има 6 килм. и това разстояние тя трѣбваше да мине пешъ. Пѣхътъ бѣше прашенъ, топлото лѣтно слънце бѣ нетърпимо, тя бѣше изнурена; уморена отъ прѣдишнитѣ си мечти и съкрушена отъ внезапното извѣстие за болния ѝ синъ, тя бѣ духомъ сломена. Само мисълта, че отива при него да му облекчи болкитѣ я крѣпеше и даваше сила.

Шумътъ и бързината въ голѣмия градъ я зачудиха. Тукъ тя бѣ идвала само веднажъ и то прѣди години за да търси училище за синътъ си. Тя се просто смая, като се намѣри всрѣдъ такава навалица отъ хора и движение на трамваи, коли, автомобили и пр. Болницата бѣ доста далече. Да вземе фойтонъ, то значеше да даде пари. А сега всѣка стотинка тя задържаше за да може да я иждиви за синъ си. Слѣдъ като оздравѣе, мислѣше си тя, той ще има нужда отъ морски бани и тъй пари ще трѣбватъ. Тя пита единъ стражаръ да я опѣти къмъ болницата и той ѝ посочи най-правия пѣтъ. Най-послѣ уморена тя се спира прѣдъ голѣмитѣ жѣлѣзни врата на болницата. Вратата бѣше заключена. Нетърпѣливо тя извъни и ето, че се яви единъ грубъ човѣкъ облѣченъ въ униформа.

„Пусни ме да влѣза!“ викаше жената, като буташе вратата съ всичката си сила. „Пусни ме да влѣза, работата е между животъ и смъртъ“.

Човѣкътъ я гледаше съ голѣма хладнокръвностъ безъ да се поклати отъ мѣстото си.

„Каква работа имашъ вътрѣ“, я попита най-послѣ той.

„Синъ ми е злѣ боленъ. Трѣбва да ида при него, да, трѣбва! Пусни ме вътрѣ“, заповѣдваше майката.

Човѣкътъ си поклати главата.

„Не се позволява тукъ на никого да влѣзе, освѣнъ на болнитѣ и докторитѣ. Тази е болницата съ заразителни болести“.

Майката жена се изправи на краката си и съ всичкото си достойнство му каза: „отвори вратата изведнѣжъ, ти си тукъ да вършишъ това, което ти заповѣдватъ“.

„Съжالياвамъ много, госпожо. Азъ върша всичко споредъ заповѣдитѣ“.

Той си отиде. Жената още стоеше до вратата. Въ това голѣмо здание лежи Николай, боленъ, нуждающъ

се отъ моята помощъ, азъ стои вънъ при тая желѣзна врата. Но тя не се отчая. Пакъ извѣня на звѣнца и портера се яви.

„По добръ е да си отидешъ, госпожа. Нѣма никаква полза отъ чакане. Не мога да те пусна да влѣзешъ даже и цѣла седмица да чакашъ тукъ. По добръ иди си“.

„Тогава, нека да се видя съ единъ отъ докторитѣ“, каза госпожата. Тя мислеше, че единъ благороденъ чловѣкъ ще разбере нейнитѣ чувства по добръ, отколкото единъ обикновенъ портеръ. „Не ще ти помогне и доктора“, отговори чловѣка. „Законътъ е законъ, но ето, че иде единъ отъ докторитѣ, ти можешъ да го питашъ“.

Единъ високъ чловѣкъ застана при нея.

„Какво искате, госпожа?“ Слѣдъ като изслуша молбата на жената, доктора отговори: „много право ти е казалъ портiera, никой не може да посѣщава болницата“.

Послѣдната искрица на надежда изчезваше отъ майчинитѣ гърди.

„Но той ми е синъ — всичко, което имамъ е той — и той може да умрѣ“, каза тя треперливо.

„Мъчно ми е“, каза доктора, „но азъ трѣбва да върша длъжността си. Всичко, което мога да направя е, редовно да ти съобщавамъ за неговото състояние“.

Госпожата се обърна на страна.

„Но азъ съмъ дошла много отъ далечъ, не мога да се върна сега“.

„Ти си уморена“, каза доктора, „ела у дома на чай и послѣ азъ ще ти разправа повече за синъ ти“.

Госпожата постоя за минутка въ недоумѣние, отпрати послѣденъ печаленъ погледъ къмъ зданието и трѣгна. Но прѣди туй, тя подаде кошницата на портера, като му каза, че всичко, което се намира въ нея е за Николай. Чловѣкътъ я взе, неговото сърдце се трогна при тая тѣжна сцена. Изразътъ на лицето ѝ говорѣше за вжтрѣшната скръбъ и мъка. „Нещастна жена“, си помисли портера, „Тя не знае, че синъ ѝ сега е прѣзъ долътъ на смъртта и че не се нуждае отъ никакви подаръци“.

Съвсѣмъ малко чай тя взе у доктора и тоя послѣдния я придружи до гарата.

Рано на другия день госпожа Филипова стигна въ домътъ си. До сега тя се себеубооудаваше, но тукъ, когато се намѣри пакъ въ домътъ си сама и видѣ всичкитѣ приготовления за посрѣщанието — тукъ отчаянието я налегна, — скръбта ѝ стана непоносимо. Скоро тя влѣзе въ гостената стая седна на столътъ на Николай, тогава съ една дълбока въздишка тя заспа, за да се не събуди вече.

Всичко бѣше тихо...

Късно подиръ обѣдъ раздавача донесе писмо съ черни краища.

„Не е тука“, каза съседа, като го видѣ, че остави писмото; „отиде да види нейния скѣпъ синъ, който е злѣ боленъ“.

„Не казвай!“ отговори той, „ти ще се отчае щомъ чуетъ за смъртта на чадото си“.

Но вдовицата стоеше неподвижна на столътъ на Николай. Мъртва тишина владѣеше въ цѣлата къща. Часовникътъ бѣ спрѣлъ — птичкитѣ идваха да пѣятъ, но напразно, прозорцитѣ бѣха здраво затворени.

Майка и синъ заедно прѣминаха къмъ небесното жилище.

Варна, 9 мартъ 1912 г.

А. Л. Мишкова.

Л. Толстой.

Камъни.

Дойдоха двѣ жени при старецътъ да се поучатъ. Едната се мислѣше за голѣма грѣшница. Другата пъкъ прѣкарала цѣлитѣ си животъ споредъ библейския законъ, не се укоряваше въ никакъвъ особенъ грѣхъ и бѣше довольна отъ себе си.

Старецътъ разпита двѣтѣ жени за живота имъ. Едната съ сълзи на очи му изповѣда своятъ голѣмъ грѣхъ. Тя считаше грѣхътъ си за толкова голѣмъ, че не очакваше прошка отъ него, другата пъкъ каза, че не е извършила никакви особенни грѣхове. Старецътъ каза на първата:

— Иди ти, Божия робиньо, задъ оградата и ми намѣри единъ голѣмъ камъкъ — такъвъ, какъвто можешъ да повдигнешъ и го донеси... А ти, — каза той на оная, която не бѣ извършила голѣми грѣхове, — донеси ми сѣщо камъни, колкото можешъ, но само че, всички да бѣдатъ малки.

Женитѣ отидоха и изпълниха заповѣдта на стареца. Едната донесе голѣмъ камъкъ, а другата пълненъ чувалъ съ малки камъни. Стареца разгледа камънитѣ и каза.

— Сега, ето що ще сторите: занесете назадъ камънитѣ и ги оставете на първото имъ мѣсто отъ гдѣто ги взехте и когато ги оставите, елате пакъ при менъ.

Отидоха женитѣ да изпълнятъ заповѣдта на стареца. Първата лесно намѣри онова мѣсто, отдѣто бѣ взѣла камъка и го остави както си бѣ; но другата никакъ не можа да си спомни, отъ кое мѣсто кой камъкъ бѣ взѣла и тѣй, безъ да изпълни заповѣдта, съ същиятъ чувалъ камъни се върна при старецътъ.

— Ето на, — каза старецътъ, — сѣщо става и съ грѣховетѣ. Ти лесно остави голѣмниятъ и тежкъ камъкъ на прѣжното мѣсто, затова, защото запомнише отгдѣ го взѣ.

— Но ти, — не можа, защото не помнише, отъ гдѣ взѣ малкитѣ камъни. Сѣщото е съ грѣховетѣ.

Ти си помнила грѣхътъ си, носила си за него укоритѣ на хората и на свѣстѣта си, смирявала си се и затова се освобождавашъ отъ послѣдствията на грѣха.

Ти пъкъ, — обърна се старецътъ къмъ жената, която донесе назадъ малкитѣ камъни, като си правила малки грѣхове не си ги помнила, не си се покаявала за тѣхъ, свикнала си къмъ животъ въ грѣхове и осждайки грѣховетѣ на другитѣ, все по-дълбоко и по-дълбоко си забравяла своитѣ.

Всички сме грѣшници и всички ще погинемъ, ако не се покаемъ.

гр. Варна.

Прѣведе отъ оригинала: Мих. Милчевъ.

На конгресъ.

Годишният конгресъ на Българския Въздръжателенъ съюзъ тази година ще се държи въ Бургасъ на 29 мартъ.

Годишния конгресъ на Българското Евангелско Дружество, едно отъ най старитѣ дружества тоже ще се държи въ Бургасъ отъ 29 мартъ до 2 априлъ.

Работата и на двѣтѣ дружества безспорно е много ползотворна между народътъ ни.

Първото дружество имайки за цѣль съвършенна въздръжаностъ, работи по много начини за прѣмахването на алкохолната търговия, за затваряне на кръчмитѣ и за изкоренение желанието и привычката у личността да употребява алкохолни пития. Тѣзи, които знаятъ каква пиявица е „алкохола“ схващатъ огромността на въздръжателното дѣло.

Извършеното отъ Въздръжателния съюзъ до сега колкото и малко пакъ заслужава нашето внимание.

Списанието „Въздръжателъ“, редактирано отъ почтения и себеприцателенъ пастиръ Ив. Цаконъ не тѣй мѣлкомъ минава между народа ни. Неговото съдържание колкото и да не се прави на мнозинството употребляющи опивателни пития, пакъ силата му се чувствува тамъ дѣто достигне.

Малкитѣ брошури на стария много уважаемъ мисионеръ Д-ръ Кларкъ, макаръ да сж чужди фиданки присѣдени на наша почва, пакъ тукъ таме сж дали добъръ плодъ.

Вѣстникъ „Зорница“ съ своя въздръжателенъ отдѣлъ и притурки е притурила не малко къмъ въздръжателното дѣло.

Сказкитѣ и вечеринкитѣ държани въ разнитѣ градове и села на родината ни сж оставали добри слѣди въ паметта на присѣтствующитѣ.

Но всичко това сплосставено при огромността на самото дѣло, е наистина много малко.

Въздръжателитѣ не сж още употребили всички възможни срѣдства и начини. Тѣ не сж дали всичко каквото могатъ да дадѣтъ. Съ пѣсни и декламации, шкембелиитѣ кръчмари не се плашатъ. Съ приказници алкохолицитѣ не се залъгватъ. Намѣрете други пѣтища. Излѣзте вече на открита борба. Платете цѣната на изкуплението.

Ние се ласкаемъ да вѣрваме, че идния конгресъ на Въздръжателния съюзъ ще бѣде не само добъръ посѣтенъ, но и добъръ използванъ.

Втория конгресъ — на Българското Евангелско дружество прѣдставлява не по малко интересъ отъ първия. Тукъ полето е по широко, по подготовено. Миналитѣ петдесетъ години на евангелска работа сж подготвили добри условия за работа. Но, като че на пукъ на това пѣкъ, всичко е застояло и замръбло. Нивата чака за жетвари, а тѣхъ ги нѣма. И колкото има, и тѣ нѣкакъ си като че неумѣло пипатъ. Тукъ тамъ само нѣколцина правятъ изключение. Останалитѣ, Богъ да имъ помага! Простете ни, че така говоримъ, но защо да си правимъ илюзии? Кажете за Бога, не е ли тѣй? Ако намъ се удаде случай, на конгреса, ние бихме вдигнали само крайцеца на пердето за да се види цѣлата грозота, но тукъ не му е мѣстото. Достатъчно сме казали въ минали брой. Остава да чакаме и да видимъ, дали има уши които да слушатъ и очи, които да виждатъ и рѣцѣ, които да работятъ.

Този конгресъ трѣбва да е единъ силенъ импулъс, който ще събуди задрѣмалитѣ пастири за да събудятъ спящето стадо.

Ако вие отивате само да слушате сказки и проповѣди, по-добрѣ, стойте си на мѣстата. Вие всѣка година сте слушали ако не такива, то поне подобни тѣмъ сказки.

Ако тамъ нѣма да се откриятъ *неджитѣ* у пастири и проповѣдници, ако тамъ нѣма да се посочи на болнитѣ рани въ църквитѣ (а тѣ сж много), ако тамъ нѣма да се огледа всѣки делигатъ въ огледалото на всички отчети и да види колко малко е извършилъ за тази велика кауза, ако тамъ, най-послѣ не се *учреди църковенъ синдикатъ* за издръжка на пастиритѣ — наистина тогава, иматъ право хората да казватъ че „нищо не вършите“.

Впрочемъ, редакцията на „Искрица“ пожелава усърдна работа на конгресиститѣ, повечко вѣра, повечко религия, а най-вече животъ.

Нека живата проповѣдъ на пастири да е началото и края на тази конференция.

Благотворителенъ отдѣлъ.

Статията писана на „вниманието на Евангелиститѣ“ въ минали брой, редакцията на „Искрица“ иска да приложи на дѣло. Като открива подписка за издръжка и тѣлесно усилване на единъ отъ пастиритѣ, тя (редакцията) вѣрва, че читателитѣ ни ще чуютъ нашия зовъ и кой съ колкото може да се притече на помощъ.

Паритѣ да се пращатъ чрѣзъ пощенски записи направо до редакцията на „Искрица“ — Варна. Срѣщу всичко получено се издава разписка.

Постъпили пари.

Редак. на „Искрица“ — Варна.	5 лева
г. Марко Каратанасовъ — Варна.	10 лева
г. З. П. Жейновъ — Варна.	5 лева
г. И. Т. Б. — София.	2 лева.

Книжнина.

„Смѣлость“ отъ Шарль Вагнеръ, прѣведена на български отъ г. Ст. Бочевъ, секретаръ на съюза на младеж. христ. организации ул. „20 Априлъ“ 15 — София. Подвързани 1 60, неподвързани 1 левъ.

„Това е за пръвъ пътъ, а той ще е и единственъ въ моето президенстване, когато азъ прѣдставямъ нѣкой ораторъ на слушателството“, е казалъ г. Т. Розвелтъ, по адресъ на Шарль Вагнеръ като го е прѣдставялъ на прѣпълнената аудотория въ театъра Лафаетъ Скуеръ въ Уашигтонъ на 22 Ноември 1904 год.

„г. Шарль Вагнеръ е единъ отъ редкитѣ добри познавачи и прѣдани приятели на младежта. Това е единъ високообразованъ и извъпредино интелигентенъ умъ, чиято слава отдавна е прѣминала границата на Франция... французката академия за политически и морална науки и министерството на народното просвѣщение сж прѣпоръчали нѣкой отъ неговитѣ съчинения между които е и това прѣведеното на български „Смѣлость“.

Книгата „Смѣлость“ въ вѣсо време е прѣтърпела двадесетъ издания“.

Отъ тукъ читателитѣ могатъ да видятъ съ каква цѣнность прѣводача на „Смѣлость“ е обогатилъ нашата книжнина. Прѣвода е гладъкъ, добъръ. Почнешъ ли нѣкоя глава да четешъ, ти се така увличашъ въ нея, че не ти се оставя докато не я прочетешъ цѣлата. За да дадемъ възможность на читателитѣ ни, да надникнатъ само въ нѣколко страници отъ нея, ние правимъ извлечение отъ книгата съ радостното съгласие на прѣводача.

Веселостъ.

За нищо на свѣта не бихъ желалъ да оскърбя тия които плачатъ. Прѣдпочитамъ да плача заедно съ тѣхъ. Знамъ колко много дължи човѣчеството на свята скърбъ и за това изпитвамъ прѣдъ нея чувства, които се изказватъ на колѣнѣ. Слѣдъ това, желалъ бихъ свободно да се изкажа за голѣмитѣ добрини на веселостъта и да я защитя отъ враговетѣ ѝ.

Прѣдставямъ си азъ доброто съ лъчезарно усмихнато лице, съ нѣкаква вътрѣшна свѣтлина, която се проявява и прѣзъ най-грапава повърхность и дори въ най-тежки изпитни.

А злото ми се вижда мрачно, съ нѣкаква тягостна сѣнка на челото, която прави и най-свѣжитѣ страни да посърнуватъ. Противно ми е да обичамъ доброто съ покривката на нощта, да го обичамъ въ черно. Червото е кокардата на песимизма, знаме на небитието. Сжщо така не се довъривамъ на мрачните моралисти и на всички тия, които възвѣстятъ доброто съ нѣкакво зловѣщо и мрачно изражение на лицето. Сравнявамъ ги съ ничесита кърпа, която опръсква това, което трѣбва да избѣрше.

А туй което казвамъ за моралиститѣ, казвамъ го и за всички тия, които се отдаватъ на безрадостенъ животъ. Оставете тази намусеностъ! Нали е истина че доброто разположение на смѣлитѣ и честнитѣ хора е едно вѣчно окращение на величието на доброто?

Това е единъ особено цѣненъ начинъ да се отдаде честь на дължността; ние даваме изгледъ че я влачимъ като товаръ, вмѣсто да се красимъ съ нея като съ корона. Едно посърнало и печално лице ще кара хората да мислятъ, че вие не вѣрвате въ крайната побѣда на доброто или ще се чете въ лицето ви скърбъ за нечиститѣ развлечения и за пратенитѣ удоволствия, които сте поржертвували.

Вие имате хиляди добри причини да се носите така че идеалътъ, който ви въздушевява, да прозира въ цѣлотото ви сжщество, даже и въ най-тежкитѣ ви грижи.

И надъ всичко, обичамъ азъ сърдечната и мѣжествената веселостъ, която знае да извърши велики пѣща, тежки подвизи, като се усмихва и пѣе, тази веселостъ на войника, който въ най-тежки минути се смѣе, който подслажда постната си солдашка чорба съ една блага дума и стрѣля като тананика пѣсни отъ своя роденъ край. Ето кое увлича, ето кое сгорѣщава! И наистина, кога човѣкъ вижда други да се впускатъ съ такова neodържимо увлѣчение, и нему се поискава да се впусне слѣдъ тѣхъ, да ги подражава. Не знамъ защо това разположение на душата ме трогва тѣй дълбоко и ме наелектризира тѣй могъщо!

Може би това е тѣй, защото съмъ виждалъ такива хора тѣй често въ най-тежки минути.

Ето едно сѣмѣйство въ скърбъ поради операцията, която единъ неговъ членъ трѣбва да прѣтърпи. Часттъ е дошелъ. Лѣкаритѣ съ пристигнали. Тѣ се приближаватъ до болния. Ще рѣчете ли че тѣ сж леки и жестоко сърдечни хора, ако съ весели; ако, за моментъ, тѣ прѣвъзможватъ и тежката мѣчителна атмосфера въ домтъ и собственото си безпокойство и мпожество грижи, които ги занимаватъ; ако се доближатъ до болния съ усмивка, съ пасърдчителни думи, съ добро разположение! Ще рѣчете ли че това сж закоравѣли медици, които не се интересуватъ въ бѣдното сжщество, чиито мѣста ще мушкатъ и рѣжатъ? Не, ще помислите че тѣ правятъ добръ и ще одобриге веселостъта имъ като добро дѣло.

Когато въ едно сѣмѣйство отношенията сж обтегнати и сърдцата злѣ настроени, когато буря ще да избухне, не ще ли одобрите тоя, който съ несело лице и внимателни обноски, съ усмивка на уста умѣе да засѣгне и най-гърливитѣ въпроси и успѣе да избѣгне експлозията?

Единъ день слѣдъ едно литературно утро дадено отъ младежи, при мене дойдоха двѣ бѣдни и наистина нещастни жени, които съ сълзи на очи ми благодариха. „Тѣй много и тѣй отъ сърдце се смѣхме. Огдавна, много отдавна не сме се смѣли тѣй. Тѣй тежкъ е живота и тѣй мѣчно се живѣе!“ Въ тоя день азъ разбрахъ, че между общечовѣшкитѣ благодѣтели, трѣбва да се турятъ Молиеръ и Лабишъ и всички тия, които като тѣхъ умѣятъ да размиватъ по нѣкога бѣднитѣ смъртни, които тѣй често плачатъ.

Въ сжщность, веселостъта е триумфъ: триумфъ на духтъ върху прѣжкитѣ. Това е единъ хубавъ слнчевъ лжчъ всрѣдъ буреносенъ день; една благовѣстителка, която иде да каже, че не всичко е изгубено, че най-сетнѣ остава надеждата, че тя всѣкога и въпрѣки всичко пакъ си остава.

Да изкараме тукъ треперковцитѣ, оплаквачитѣ, намусенитѣ и всички тия които постоянно се вайкатъ, кои сж взели монопола на сериозността и сж станали нейна карикатура! Какво правятъ тия хора? Тѣ само забраватъ въпроситѣ и влошаватъ положението. Тѣ само увеличаватъ злото съ своитѣ мърморания и викове. Тѣ на суха земя се давятъ. Тѣ хвърлятъ пѣсѣкъ въ машинитѣ на живота, докато веселостъта имъ туря масло. Когато хора отъ тая пасмина се намѣратъ заедно въ нѣкое тежко положение, тѣ вмѣсто да си помагатъ единъ на другъ, обвиняватъ цѣлъ свѣтъ, злословенъ противъ човѣцитѣ и Бога, и достигатъ до тамъ, че почватъ да се идатъ единъ други. О, дребнавци! А колко важни се считатъ тѣ! А има дни, когато сѣкашъ цѣлъ свѣтъ се е вдигналъ противъ тѣхъ, сѣкашъ тритѣ царства на природата кроятъ заговоръ противъ тѣхното благоденствие. „На, всички тия пакости все намъ се случватъ! Това е неоспоримо“. Кѣдѣто и да се намаратъ, тѣ все не сж на мѣстото си. А какви добрини биха извършили тѣ, ако бѣха другадѣ! На друго мѣсто, съ други подобри и по достойни за тѣхъ другари и при други условия! Тѣ не знаятъ да сж ни бѣдни, ни богати, ни здрави, ни болни, ни печални, ни весели. Да се допрешъ до тѣхъ, ще се убодешъ, като че си похвапатъ таралежъ. А тѣ се счигатъ за жертви, за отритнати отъ цѣлъ свѣтъ, за хора, които никой не ще.

Младежи, не имъ подражайте! Тоя духъ е най-лошото главорѣзство. Не само че той е непроеизводителенъ, но прѣсушава жизнения сокъ на всичко около себе си.

Веселостта, ето що ви прѣпорѣчвамъ. Тя умѣе да бѣде добръ на всѣкъдѣ. Тя проявява, всичко прѣдприема, всичко привлича. Нестѣмвѣно тя вижда мъчнотиитѣ. Тя нѣма нищо общо съ смѣшкарството, нито съ приструвания оптимизмъ или съ наивното задоволство на охраненитѣ хора, които като че казватъ: „Драгий мой, нахранихъ се, напихъ се, що ми трѣбва повече, — нека цѣлъ свѣтъ се весели!“ Но ако веселостта вижда мъчнотиитѣ, тя знае и да ги прѣвъзмогва. Тя знае много пътища не скъпи умората си, не се обезсърчава отъ изгубения трудъ и знае мъчното изкуство: да почва изначало.

Длъжностъ е всѣкому да се държи въ такова морално състояние, което ще ги направи попригоденъ да се справя по-добръ съ мъчнотиитѣ на живота. Да възобновявашъ тѣлеснитѣ и душевнитѣ си сили е не само позволено, но и наложително. Потрѣбно е да се долива масло на свѣтилника, да се изчистватъ стѣклата му, иначе той скоро ще спре да свѣти. Почивката, удоволствието, добритѣ развлечения отъ всички видове, не сѣ повърхностни и безполезни, а необходими нѣща. Не е добръ човѣкъ до толкова да се отдаде на работата си, че да изгуби способността си за радостъ и увлечение, до толкова че да стане неспособенъ за по-нататѣшна работа. Научете се да поддържате силитѣ си, старайте се понякога да трѣгнете по бърже; поотстѣпете, за да нападнете по-стремително. Научете изкуството да се радвате и да развеселявате другитѣ, това е една отъ най-сладкитѣ привилегии на човѣчеството.

И не се въодушевявайте отъ хора съ мрачна доброудѣтелъ, които не знаятъ нито да се смѣятъ отъ все сърдце, нито да пѣятъ съ все сила, нито да ставатъ дѣца, макаръ за единъ часъ, като прѣнебрѣгнатъ свѣтовнитѣ условности. Развивайте въ себе си чистата веселостъ: това е източникъ на сила, който Богъ създаде за чистосърдечнитѣ. Иначе трѣбва да приемемъ че всичкитѣ добри нѣща, всичко което се усмива, всичко което дава отдишъ на нервитѣ, прѣчиства злѣчката и проявява идеитѣ, ще да е създадено за пакостницитѣ, лѣнтяитѣ, нехранимайковцитѣ, които злоупотрѣбаватъ съ тѣхъ и които развалятъ всичко до което се допратъ. Не е ли абсурдно да се мисли тъй? Веселостта е тайна на сърдцатитѣ хора и тѣхна награда. Само тѣ я познаватъ най-добръ, понеже само тѣ сѣ достойни да я разбератъ.

Книги, списания и вѣстници постѣпили въ редакцията на „Искрица“.

„Изучаване дѣтската природа“ прѣводъ отъ английски. Цѣна 2 лева. Порѣчки се пращатъ до г. Ю. В. Караивановъ за „Царь Крумъ“ № 11 — София.

„Ново училище“ — Педагогическо списание. Година III книжка 1 и 2. Варна.

„Туберкулоза“ — списание. Година 1. книжка 1. Издава книгоиздателя Ив. Г. Игнатовъ — София.

„Църковенъ вѣстникъ“ — София.
„Народенъ пастиръ“ — научно духовно обществено списание. Година II книжка 1. — Плѣвентъ.

„Земледѣлска поука“ — мѣсечно илюстрирано списание. Година III. кн. 2 — София.

„Ново време“ — социалистическо полумѣсечно списание. Година XVI кн. 3. — София.

„Обновление“ — полумѣсечно списание. Година II брой 19. — Казанлъкъ.

„Свѣтъникъ“ — органъ на православното духовенство въ Царството. — София.

„Вѣра и наука“ — католичко списание, излиза всѣки мѣсець. Година I, брой 3.

„Поклонникъ“ — мѣсечно списание. Год. 4, брой 3.

„Зорница“ — седмиченъ вѣстникъ. Ратува за духовното повдигане на народа. — Пловдивъ.

„Християнски свѣтъ“ — мѣсечно списание. Печати добри духовни разкази. — София.

„Младежки вѣстникъ“ — органъ на съюза на младежкитѣ християнски дружества. — София.

„Новъ вѣкъ“ — органъ на народно-либералната партия. — София.

„Пробуда“ — Анархистически листъ. — София.

„Русенски новини“ — седмиченъ вѣстникъ — Русе.

„Камбана“ — ежедневникъ — София.

„Въздържателъ“ — ратува противъ алкохолната търговия — Пловдивъ.

„Селски гласъ“ седмиченъ вѣстникъ. — Хасково.

„Търновски фаръ“ — Варна.

„Свободенъ гласъ“ — Варна.

„Проблескъ“ — ученическо списание. — Самоковъ.

„Православие“ — мѣсечно списание. — Самоковъ.

„Гражданка“ — мѣсечно списание. Год. II. кн. III. — Бургасъ.

ПОЩА.

Съ този брой изпращаме първата прѣмия на „Искрица“. Върваме това ще принуди неплатилитѣ абонента си, да платятъ.

Забъльжете. Ние изпращаме редовно „Искрица“ на всички записани абонати. Ако се губятъ, грѣшката е въ пощата. Възмали сме мѣрки за това. Първия и втория брой на „Искрица“ сѣ изчерпани.

Х. Бургасъ. Въ идния брой ще отговоримъ на статията въ „Приморска поща“.

Чук. Търново. Тѣй както сте проводили дописката не можемъ да я печатаме. Благодаримъ за поддрѣпката.

г. П. Д. Чирпанъ. Възможно е статията съ нѣкои поправки да се помѣсти.

Редакцията пожелава на читателитѣ свѣтло прѣкарване на празниците.

Печатница на Д. Тодоровъ и С-ие — Варна